

Peyami Safa ve Nâzım Hikmet

Nâzım Hikmet ve Peyami Safa, 1930'lu yılların iki önemli gazetecisi ve yazarıydı. Peyami Safa'nın Alkim Yayınları'ndan çıkan "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu" adlı ünlü romanını okurken bu iki yazarın geçmiş polemiklerini ve yaşam çizgilerini de yeniden anımsadım.

"Dokuzuncu Hariciye Koşuşu", Cumhuriyet dönemimizin önemli klasiplerinden birisi. Bu roman 7 Kasım-10 Aralık 1929 tarihleri arasında bir aydan fazla bir zaman Cumhuriyet gazetesinde tefrika edilmişti. Roman ilk kez 1930 yılında Resimli Ay Yayınları tarafından da kitap haline getirilmişti.

Roman, sakat bir gencin hastane kapılarındaki çilesini, aşkı, umudunu ve umutsuzluklarını anlatıyor. Toplumsal gerçekçilik diye tanımlayabileceğimiz türde bir roman. Çok güzel hastane ve insan tasvirleriyle, insanların çektiği acılarla, yoksullukla zenginlik arasında gidip gelen sorunlarla dolu ilginç ve etkileyici bir roman.

Peyami Safa, Nâzım Hikmet'in ar-

kadaşı ve dostuyken karşı saflara geçip büyük bir kalem mücadelesine başlıyorlar. Buna rağmen Nâzım Hikmet, Peyami Safa'nın özellikle "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu" romanındaki pırlıtyı takdir edip, bunu yazlarında belirtmekten kaçınmıyor:

"Ben Peyami'nin bu son romanını üç defa okudum, otuz defa daha okuyabilirim ve okuyacağım. Bu kitabın karşısında ben, yıldızlı göklerin sonsuzluğuna bakan ve o layetenahi (son-suz) âlemde yeni pırlıtlar, o zamana kadar hiçbir gözün görmediği acayip, fakat hakiki âlemler keşfeden münecimin hayranlığını duymaktayım. Eğer ıstırabı, azabı ve neşeyi coşkun bir ciddiyetle duyan öz ve halis halk kitleleri okuma yazma bilselerdi, bu romanın, on bin, yüz bin, hatta bir milyon satması işten bile değildir."

Nâzım Hikmet'in bu satırları yazmasının üzerinden 75 yıla yakın bir zaman geçti. Kaderin garip cilvesi ki-

tap günümüzde 250 bin basılarak okuyuculara sunuldu. Nâzım'ın çağrısı 75 yıl sonra gerçek oldu.

Peyami Safa, düzenli bir öğrenim görmeyen ve yaşınının uzunca bir bölümünü gazetecilikle geçiren bir yazardı. 1961 yılında çok sevdiği oğlu Merve'yi askerliğini yaptığı sırada yitirmeye dayanamamış ve 62 yaşında Son Havadis gazetesinin başyazan iken yaşamını yitirmişti. Düzenli eğitim görmemesine karşın Fransızca'yı Fransızca gramer kitabı yazacak kadar iyi öğrenmişti.

Peyami Safa polemikçi bir yazardı. Nâzım'la polemikleri kadar **Nurullah Ataç, Zekeriya Sertel** ve **Muhsin Ertuğrul**'la da polemikleri ünlüdür. Peyami Safa 1930'lu yıllardan yükselen faşizme yakın bir siyasi çizgiyi tercih etti.

Bu nedenle Nâzım Hikmet'le aralarında çok sert siyasi polemikler yaşandı. Peyami Safa, bu polemikler sıra-

sında **Nihal Atsız**'ın ve **Abdübaki Gölpınarlı**'nın da desteğini almıştı.

Nâzım Hikmet, 17 Temmuz 1935'te bu polemiklerin birinde Peyami Safa'yı Yedigün dergisinde şöyle eleştirmişti: "Peyami'nin Babıâli Caddesi'ne düştüğü andan bugüne kadar geçen fikir hayatını tetkik edersek şunu görürüz: O boyuna sağ ve sol arasında bocalamıştır. Bir kapıya kapılandığı, cebi para gördüğü müddetçe sağa gitmiştir. Her kapılandığı kapıdan kovulduğunda, her maddi sıkıntıya düşüşünde sollaşmıştır. Fakat sağa gittiği zamanlar, sola karşı provokasyonlar tertip eden üstat, en sollaştığı vakitlerde bile sağı kollayacak kadar kurnazlık göstermiştir... Peyami'nin o kara günlerinde benimle yaptığı dostluk, 'hatır için Marksist olma' temayülleri, benim 'bir yere' sırtımı dayamış olduğumu tevehhüm etmesiyle (sanmasıyla) başlamıştı. Ve sonra, bana düşmanlığı da bu vehmin bir hakikat ol-

madığını anlamasıyla tebellür etti (açıklığa kavuştu). İşte, bugüne kadar, Peyami'nin bende affedemediği şey, onu böyle bir sukutu hayale düşürüşümdür."

Zekeriya Sertel bu iki yetenekli yazar arasındaki polemikçi bir yazısında şöyle değerlendirmişti: "Nâzım daha çok komünizmi yaymak ve etrafındaki komünizme kazanmak meraklısıydı. Onun için bu tartışmaların en önemli ve devamlı konusu komünizmdi. Peyami çok zeki ve kabiliyetli bir gençti... Fakat Peyami zeki olduğu kadar da kötü ruhlı bir adamdı. Bu bakımdan da Nâzım'ın tam zıddı bir tipti... Sonunda Peyami faşizmi seçti ve bizlerden ayrıldı... Nâzım'a ve bize karşı uydurmadığı iftira, yapmadığı jurnalcilik kalmadı."

Nâzım da, Peyami Safa da yetenekli yazarlardı. Nâzım, daha adil ve eşit bir düzen istediği için ilahlara kurban edildi. Peyami Safa ise güçlünün ve iktidarın yanında olmayı tercih etti. Aradan 40 yıldan fazla zaman geçti. Şimdi onları eserleriyle anıyoruz.

